

D'aquest amor sorgeix la vida que infon a la ciutat i que dona pretext a Santamaria per fer una descripció ben colorista d'un matí de diumenge: "I és que Sabadell, tota la ciutat sencera de Sabadell, és obra exclusiva i amorosa dels sabadellencs. Vet aquí explicada la fal.lera que li duen. La ciutat, aquest admirable òrgan de convivència i de cultura, ells se l'han feta tots sols, no deuen res a ningú. Ells s'han creat la riquesa, l'alegria, el benestar, el nom i la fama. Per això en senten tan bell urc, de la llur obra admirable. Mireu, si no. Avui és festa i els carrers van curullats d'anants i vinents. De bones a primeres, heu's ací un detall simptomàtic que delata tot d'una el caràcter d'un poble. Generalment, per no dir simple, els grans centres fabrils pequen de tristos i bròfecs. Diríeu que hi plana tot l'any una mena de boira densa i acre que ho enlletgeix tot. La gent fa uns andamis lassos i adolorits, unes cares grogues i flàccides, uns ulls tèrbols i apagats, unes boques resseques i sense delit de desclorè's i uns llavis amb una gèlida ganyota de desolació (...)"

"Doncs, veieu?, a Sabadell la gent que vaig trobant se'm mostra amb la cara contenta, els ulls brillants i falaguers i la boca plena d'enraonies que voleien al meu entorn amb una alegre sonsònia. Els uns van mudats amb els vestits diumengers, els altres mouen un fort rebombori amb els espetecs de les motos i side-cars i amb les botzines de les bicicletes, els altres s'arreceren a les portes dels bars i dels cafès, els altres fan rotllos a les cantonades o sota l'ombra dels plàtans de les petites places, els altres marxen tot tivats al costat de la promesa xamosa i empolainada, els altres ambulen peripatètics Rambla amunt i Rambla avall, els altres van a missa i els altres deixen d'anar-hi... I així per un seguit. En un mot: Sabadell, al primer cop d'ull, dona la impressió d'ésser una ciutat viva, jovial, claferta d'efusió i empesa d'un estrenu delit de plenitud. Un delit que palpita pertot com un flux i reflux de santitat; àdhuc en l'aire que un hom hi respira, àdhuc en la inflexió de la veu dels amics que us saluden, àdhuc en la faisó amb què us allarguen la mà per encaixar".

Immediatament després d'aquesta visió optimista, Santamaria clou el capítol amb aquest paràgraf elogiós, en el qual eleva Sabadell a veritable símbol de la terra catalana: "I ara -ai, Déu!- podeu comptar que el meu plaer fóra, si tingués lleure i espai, intentar de fer una ràpida recensió de la vida espiritual d'aquesta ciutat tan gentil i d'una tradició tan llarga, profunda i esponsorosa de culta, d'artista i d'erudita. En aquest caire, Sabadell és un orgull de la nostra terra, i el seu nom, més que una esperança per a l'avenir, és ja, a hores d'ara, la més esplèndida de les realitats pairals. Per això, doncs, ho torno a dir, jo he triat a posta aquesta ciutat per tal que sia la darrera fita de totes les terres, pobles, viles i ciutats de Catalunya, i a fi i efecte, de més a més, que el nom dels seus homes representatius, dels seus literats, dels seus poetes, dels seus artistes, dels seus industrials, dels seus excursionistes, dels seus treballadors i, més que no pas res, de la seva coratjosa joventut, clogui com una sivella d'or tots els encomis, elogis i ditirambes dits i per dir a la beneïta terra del nostre cor".

Es així com aquest descriptor entusiasta del nostre país clou aquest "viatge màgic" seguit en "una constant exaltació", segons les paraules que li dedicava Martí Esteve, director de "La Publicitat", en el pròleg que obria el primer volum de la trilogia: trilogia que, degut sens dubte a l'èxit que obtingué, s'amplià el 1935 amb un nou volum dedicat a "Mallorca". I tal degué ser l'acollida que, un any després, Manuel de Montoliu publicava una tria d'aquestes "Visions de Catalunya", obra certament d'un visionari que estimava la seva terra i va voler explicar-la als seus conterrànies. □

Joan Ripoll

CENTENARI DE PAU VILA

El 29 d'aquest mes de juny el nostre il.lustre conciuatadà Pau Vila hauria complert cent anys. Per menys d'un any no ha estat possible de celebrar el Centenari amb ell en vida, però no per això podia deixar de commemorar-se. La Fundació Bosch i Cardellach, que ha estat treballant des de fa temps en el registre i ordenació dels milers de papers que formen les col.leccions de goigs, auques, romanços i altres testimonis de la cultura popular dels segles XVIII i XIX (col.leccions que, com tots sabem, foren cedides en vida a la Fundació pel propi Pau Vila), ha volgut aprofitar la primera exposició del llegat. D'una part del llegat, naturalment, proporcionalment molt reduïda respecte al conjunt, però variada i representativa. Conté romanços, fulls de ventall i auques.

L'exposició se celebra en el Museu d'Història, que està commemorant el seu cinquantenari, i on la Fundació va nèixer i es va aixoplugar durant bon nombre d'anys.

El dia 4 va ser inaugurada amb una conferència del Dr. Joaquim Marco sobre "Literatura de fil i canya", precedida d'un parlament del membre de la Fundació Joan Farrell. Restarà oberta fins al 30 d'aquest mateix mes i es pot visitar els dimarts, dijous i dissabtes, de 6 a 9 del vespre, i els diumenges de 11 a 2 del migdia.

Assistirà a l'acte de clausura, el dia 30, l'Honorable Conseller de Cultura de la Generalitat, senyor Max Cahner. En el proper número de QUADERN ens ocuparem més extensament d'aquest fet cultural. □

GADERA casa vostra